

OPONENTSKÝ POSUDEK

na práci

Bc. Elišky Bernardové - Neobvyklá identita – Polona Glavan - Komentovaný překlad
vybraných povídek

Mgr. Aleš Kozár, Ph.D.

Práce studentky Bc. Elišky Bernardové zajímavým způsobem spojuje literárněvědný a esteticky tvůrčí přístup k textu a velice dobře naznačuje, jak oba přístupy dokáží existovat vedle sebe a vzájemně se obohacovat ve svém pohledu na svět, a zcela správně vrací do akademického prostředí to, co RIV a jiné neústrojně pseudometody z něj zcela neorganicky vytrhávají.

Text jednoznačně prokazuje kvalitní orientaci pisatelky ve slovinské, ale i české literatuře, schopnost vyhodnotit výchozí metodologické nástroje a terminologii a kriticky ji následně využít ve vlastním bádání. Rovněž v překladatelské části prokazuje jazykový cit i reflexi problematických míst a šikovnost v nalézání tvůrčích řešení.

Práce začíná literárně historickým přehledem a metodologickým exkurzem, vymezujícím stěžejní používané pojmy (minimalismus, ...), Využívá adekvátní současné tituly zejména ze slovinského prostředí s celkem oprávněnou výhradou, že jí zpracovávané téma nepatří mezi příliš frekventované v odborné literatuře, a to i navzdory tomu, že zvláště ve Slovinsku patří na konci 80. let a v 90. letech k hojným žánrovým formám. Snad bych jen doplnil zmínku o tom, že Andrej Blatnik, jedna z klíčových postav slovinské literatury daného období, na počátcích své literární dráhy objevoval slovinské literární scéně také americkou literaturu v titulu *Labirinti iz papirja* (1994) a jakoby ex post vydal také knížku *Pisanje kratke zgodbe* (2010), kterou lze vnímat jednak jako učebnici tvůrčího psaní, ale také jako zasvěcený a na konkrétních příkladech komentovaný výklad o sledované formě. Blatnikův přístup je zásadně odlišný od vědecky racionalistického třídění množin definitivních děl, ale připomíná, že literární dílo je živý, pulzující, kypící tvar, který lze vědecky popsat, ale zároveň exaktnímu pojmosloví často vykluzuje a přesahuje jej. Tím by mohl být blízký i autorčině přístupu. (prosím, nechápejte tyto řádky jako výtku ohledně nedostatku odborné literatury, naopak spíše jako námět k doplnění i o ne zcela 100% vědecký přístup, který však má výhodu silné autorské zkušenosti). V českém prostředí povídku zkoumal mj. Martin Pilař v titulu *Pokus o žánrové vymezení povídky* (1994).

V literárně historických pasážích autorka dosti trefně zachytila jakousi tematickou mimoběžnost české a slovinské literatury v 90. letech. Formulace „nicméně stává se nejvlivnějším proudem ve slovinské próze až do začátku 21. století“ (s. 23) možná není úplně šťastná, protože u jiných forem (zejména románu) je ona „proudovost“ nahlížena v trochu jiných měřítkách (viz práce Alojzije Zupan Sosičové), ale role povídky ve slovinské próze daného období a minimalismu v ní je autorkou zachycena naprosto přesně. Možná jen pro úplnou úplnost by bylo možné v pasáži na s. 34-35 doplnit také české překlady zmiňovaných

autorů (Blatnik, Gazvoda, Jančar ad., případně povídkové antologie *Vně hranic* a *Promlky času*, přičemž zejména ta první má blízko k citované antologii *Čas kratke zgodbe*). Dovedu si představit, že by byly velmi inspirativní analýzy slovinských textů s díly některých českých prozaiků a prozaiček, jak jejich souvislosti naznačuje sama autorka, které však zůstaly za hranicemi práce. Další možnou cestou pro pokračování úvah v textu naznačených je pojem „angažovaná literatura“ – pojem ovšem velmi problematický, který se však v posledních cca deseti letech hodně skloňuje (zvláště asi po začátku ekonomické krize 2008, která Slovinsko zasáhla dosti bolestně). Jakési počátky tohoto zařazení aktuálních společenských témat do literárního textu jsou spojovány právě s knížkou *Gverilci*.

Problematicnost jazykových charakteristik češtiny a slovinštiny v oblasti překladu je v předkládané diplomové práci také dosti přesná, snad jen se smutným povzdechem bych doplnil, že obor trpí stále a dosud absencí kvalitního dvojjazyčného slovníku většího než středního rozsahu.

Překladové pasáže s připojeným výkladem daného textu pak tvoří jádro práce a řeknu rovnou, že jde o místa nejzajímavější. Autorka jasně potvrzuje tezi, že nejlepším znalcem a interpretem textu je obvykle jeho překladatel, který proniká do nejminucioznějších detailů díla a je nucen precizovat stylistickou, tematickou i sémantickou interpretaci textu. A to se v práci daří velice dobře. Autorka přesně popisuje všechny základní charakteristiky povídek a dokáže přesně pojmenovat problematická místa, kde originál vyžaduje z různých důvodů překladatelův zásah a jistý odklon od originálu. (Už např. výklad o variantách překladu názvu knihy *Gverilci* Polony Glavanové na s. 43) K diskuzi bych přidal prezentní tvar 1. os. sg. „Zamiluji“ v kontextu hovorové přímé řeči (s. 47), kde bych spíše doporučil hovorovější „zamiluju“.

Závěrem bych rád shrnul, že diplomová práce Bc. Elišky Bernardové je velmi kvalitním a promyšleným textem, po jazykové a stylistické stránce plynulým, přehledným a uspořádaným. Oceňuji jak schopnost pracovat s odbornou terminologií a kriticky používat odbornou literaturu, tak především kreativitu, jazykový cit a smysl pro slovo a styl v překladu jinojazyčného textu a v interpretačních komentářích. Dle mého mínění má práce všechny podstatné náležitosti odborného textu a mohu jej doporučit k obhajobě.

Vzhledem k výše zmíněným závěrům bych doporučil hodnotit jej známkou výborně.

26. srpna 2015

Mgr. Aleš Kozár, Ph.D.